

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 listopada 2017 roku

Powódka D. M. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 10.743,44 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 20 października 2016 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu, powódka wskazała, iż w dniu 14 stycznia 2016 roku w L. zawarła z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu konsolidacyjnego nr (...) na czas określony 120 miesięcy. Na podstawie zawartej umowy pozwany udzielił powódce kredytu w kwocie 77.240,00 zł., a powódka zobowiązała się do zapłaty na rzecz banku prowizji za udzielenie kredytu w wysokości 11.098,10 zł. W dniu 5 października 2016 roku w oparciu o treść § 4 pkt 3 umowy, powódka w całości spłaciła kredyt przed terminem wskazanym w umowie. Pismem z dnia 22 listopada 2016 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 10.741,82 zł., w terminie 7 dni od otrzymania wezwania tytułem zwrotu części prowizji. Pozwany odmówił jednak dobrowolnego spełnienia świadczenia na rzecz powódki wskazując, że prowizja za udzielenie kredytu nie zależy od okresu kredytowania, a tym samym nie stosuje się do niej art. 41 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. W ocenie strony powodowej, pozwany winien obniżyć koszt kredytu udzielonego jej w postaci prowizji bankowej w sytuacji wcześniejszej spłaty kredytu za okres od faktycznej spłaty zadłużenia do dnia spłaty wskazanego w umowie i z tego tytułu zwrócić powódce kwotę 10.743,44 zł (pozew - k. 4-6).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany przyznał, że strony łączyła umowa kredytu konsolidacyjnego oraz, że w dniu 5 października 2016 roku powódka dokonała przedterminowej spłaty całego kredytu. Zaprzeczył jednak, aby z powyższego tytułu przysługiwało powódce roszczenie dochodzone niniejszym pozwem. Pozwany wskazał, że powoływana przez stronę powodową Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku nie odnosi się w żaden sposób do prowizji oraz innych opłat pobieranych jednorazowo przez kredytodawców przy zawarciu umowy, a jedynie do kosztów dotyczących okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Podniósł, że prowizja za udzielenie kredytu nie jest związana z korzystaniem przez kredytobiorcę ze środków pieniężnych kredytodawcy w czasie obowiązywania umowy, lecz jest de facto substratem wynagrodzenia pobieranego przez pozwanego za jej udzielenie. Nadto pozwany wskazał, iż również w doktrynie przyjmuje się, że opłaty jednorazowe, jak prowizja, czy tzw. opłata przygotowawcza nie są objęte dyspozycją przepisu art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (odpowiedź na pozew - k. 33-35).

W toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie (pismo procesowe pełnomocnika powódki – k. 68-71v., pismo procesowe pełnomocnika pozwanego – k. 84 - 85).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 stycznia 2016 r. pomiędzy (...) Bank Spółką akcyjną z siedzibą w W. (kredytodawcą) a D. M. (kredytobiorcą) została zawarta umowa kredytu konsolidacyjnego nr (...), na podstawie której bank udzielił kredytobiorcy kredytu w wysokości 77.240,00 zł., z przeznaczeniem na :

1. potrzeby konsumpcyjne kredytobiorcy w wysokości 12.300,00 zł.,
2. spłatę zobowiązań kredytobiorcy z tytułu:

a) umowy kredytu Kredyt niecelowy oraz studencki nr (...) na rachunek prowadzony w Banku (...) Spółce akcyjnej w wysokości 14.661,00 zł.;

b) umowy kredytu Kredyt niecelowy oraz studencki nr (...) na rachunek prowadzony w Banku (...) Spółce akcyjnej w wysokości 24.871,00 zł.;

c) umowy kredytu Kredyt niecelowy oraz studencki nr (...) na rachunek prowadzony w (...) Bank Spółce akcyjnej w wysokości 10.356,00 zł.;

d) umowy kredytu Karta kredytowa nr (...) na rachunek prowadzony w (...) Bank (...) Spółka akcyjna w wysokości 3.466,00 zł.;

3. zapłatę kosztów kredytu w postaci prowizji od udzielonego kredytu w wysokości 11.586,00 zł.

Zgodnie z § 5 ust. 3 umowy całkowity koszt kredytu wyniósł 51.444,10 zł. i obejmował należne odsetki umowne w wysokości 39.858,10 zł. oraz prowizje od udzielonego kredytu w wysokości 11.586,00 zł. Całkowita kwota do zapłaty, tj. suma całkowitej kwoty kredytu i całkowitego kosztu kredytu wyniosła 117.098,10 zł. D. M. zobowiązała się do spłaty udzielonego kredytu wraz z należnymi odsetkami umownymi w 120 równych ratach kapitałowo - odsetkowych (ratach kredytu), płatnych do 5 dnia każdego miesiąca, z zastrzeżeniem, że termin płatności pierwszej raty przypada na dzień 5 lutego 2016 r. Wysokość każdej raty określono na 975,83 zł., za wyjątkiem ostatniej raty w wysokości 974,33 zł. Stosownie do § 4 ust. 3 kredytobiorca mógł dokonać przedterminowej spłaty części lub całości kwoty kredytu. W sytuacji spłaty kredytu przed terminem, kredytobiorca nie był zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu (§ 4 ust. 4 umowy) (okoliczności bezsporne, dowody: kserokopia umowy kredytu konsolidacyjnego numer (...) – k. 13-21, odpis umowy kredytu konsolidacyjnego numer (...) wraz z harmonogramem spłat poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym – k. 43-54).

W dniu 5 października 2016 roku D. M. dokonała przedterminowej spłaty całego kredytu konsolidacyjnego (okoliczność niesporna).

Pismem z dnia 22 listopada 2016 roku D. M. wezwała (...) Bank Spółkę akcyjną z siedzibą w W. do zapłaty kwoty 10.714,82 zł. tytułem zwrotu części prowizji bankowej pobranej od kredytu konsolidacyjnego numer (...) dotyczącej okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty oznaczonej w umowie, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania na wskazany rachunek bankowy (okoliczność bezsporna, dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 11 listopada 2016 r. poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika powódki będącego adwokatem – k. 22-23).

Pismem z dnia 1 grudnia 2016 roku (...) Bank Spółka akcyjna z siedzibą w W. poinformował D. M., iż w dniu 5 października 2016 roku został całkowicie rozliczony i zamknięty rachunek kredytowy (...), służący do obsługi umowy numer (...) i bank nie znajduje podstaw do uznania reklamacji powódki. W treści uzasadnienia wyjaśniono, że pobrana prowizja ma charakter bezzwrotny, bowiem stanowi wynagrodzenie banku za czynności w całości zrealizowane z chwilą udzielenia pożyczki. Pozwany powołał się również na treść art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim wskazując, że w przypadku przedterminowej spłaty części pożyczki, bank obniża całkowity koszt pożyczki o koszty dotyczące okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a zatem okresu od dnia faktycznej spłaty do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie kredytowej, tj. o odsetki umowne przypadające na pozostały okres kredytowania. Zdaniem pozwanego, powyższe nie dotyczy kosztów, których wysokość jest stała, a zatem nie rozłożona w czasie, ani też nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy (okoliczności niesporne, dowód: pismo pozwanego z dnia 01.12.2016 r. – k. 24-26).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych w treści uzasadnienia dowodów z dokumentów oraz twierdzeń stron przyznanych wprost i niezaprzeczonych przez stronę przeciwną, na podstawie art. 229 i 230 k.p.c. Stanowiące podstawę ustalenia przez Sąd stanu faktycznego, dokumenty zgromadzone w aktach sprawy należało uznać za wiarygodne w całości. Sąd nie znalazł żadnych podstaw do podważania ich autentyczności, czy też

prawdziwości twierdzeń w nich zawartych, tym bardziej, że strony nie kwestionowały ich prawdziwości, nie wystąpiły również żadne inne okoliczności mogące podważyć autentyczność przedłożonych do sprawy dowodów z dokumentów.

W istocie stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny, natomiast osią sporu pozostawały jedynie zagadnienia prawne dotyczące charakteru kosztów kredytu podlegających proporcjonalnemu zwrotowi wskutek przedterminowej spłaty kredytu.

Jako nieprzydatne dla dokonania ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie uznać należało wyroki: Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2017 r. oraz Sądu Rejonowego dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie z dnia 10 maja 2017 r. wydane w innych sprawach cywilnych wraz z ich uzasadnieniami, bowiem Sąd nie jest związany oceną materiału dowodowego i ustaleniami wskazanymi wyżej Sądów, poczynionymi w sprawach III Ca 10/17 oraz I C 3099/16, zwłaszcza, że w/w sprawy dotyczyły innych stanów faktycznych oraz innych stron procesu. Moc wiążąca jest przedmiotem rozpoznania wówczas, gdy rozpoznawana jest inna sprawa, a kwestia rozstrzygnięcia wcześniejszym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Odnosi się ona po pierwsze do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia i po drugie, do waloru prawnego rozstrzygnięcia zawartego w treści orzeczenia. W realiach niniejszej sprawy, wskazane orzeczenia nie stanowią zagadnienia wstępnego i nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd rozstrzygając sprawę dokonuje własnych ustaleń faktycznych w oparciu o materiał dowodowy konkretnej sprawy, oceniony swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania. Każdy stan faktyczny jest odmienny i wymaga indywidualnego rozpoznania, wolnego od schematycznych postępowań. Dowodem w sprawie nie może być zatem ani wyrok, ani uzasadnienie wyroku w innej sprawie. Tego typu środki dowodowe nie są znane procedurze cywilnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2012 roku, I CSK 124/12, Lex nr 1250552).

Analogicznie Sąd ocenił dołączone do pism procesowych stron opinie prawne, S. Rzecznika (...) i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim oraz Rekomendację Komitetu ds. Kredytu Konsumentckiego i Rady Prawa Bankowego. Przedstawione opinie stanowiły jedynie dokumenty prywatne, mogące być wyłącznie dowodem tego, że osoby, które opinie podpisały, złożyły oświadczenia zawarte w w/w dokumentach (art. 245 k.p.c.). Treść oświadczenia zawartego w opinii prywatnej nie jest natomiast objęta domniemaniem zgodności z prawdą zawartych w nim twierdzeń (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2010 r. wydane w sprawie o sygn. akt I CSK 57/10 Lex nr 688611).

W odniesieniu natomiast do pozostałych, powoływanych przez strony dokumentów, Sąd miał na względzie, iż nie mają one charakteru powszechnie obowiązujących aktów normatywnych, a jedynie informacyjny i pomocniczy, przy czym okoliczności konkretnego przypadku i stanu faktycznego mogą odbiegać od ogólnie poczynionych założeń i wymagają indywidualnej kontroli i rozpoznania.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka wywodziła swoje żądanie z zawartej w dniu 14 stycznia 2016 roku pomiędzy (...) Bank Spółką akcyjną z siedzibą w W. a D. M. umowy o kredyt konsolidacyjny. Mając na względzie fakt, iż w niniejszej sprawie strona powodowa występowała jako konsument, wskazaną umowę należało w świetle obowiązujących przepisów zakwalifikować jako umowę o kredyt konsumencki. Zastosowanie do wskazanej umowy znajdują zatem obowiązujące w dacie zawierania umowy przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jednolity Dz.U.2014.1497 j.t. dalej jako: u.k.k.).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 u.k.k. przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550,00 zł. albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się także umowę o kredyt niezabezpieczony hipoteką, który jest przeznaczony na remont domu albo lokalu mieszkalnego, w tym w wysokości większej niż wysokość określona w ust. 1. W świetle art. 3 ust. 2 pkt 2 cytowanej ustawy, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę kredytu w rozumieniu

przepisów prawa bankowego. Podkreślenia wymaga również, iż zgodnie z art. 78a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w chwili zawierania umowy (Dz. U. Dz.U.2002.72.665 - tekst jednolity z późn. zm.) przepisy tej ustawy stosuje się także do umów kredytu i pożyczki pieniężnej, zawieranych przez bank zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim, w zakresie nieuregulowanym w tej ostatniej ustawie. Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest zobowiązany niezwłocznie doręczyć umowę konsumentowi. Umowa powinna zostać sformułowana w sposób jednoznaczny oraz zrozumiały (art. 29 u.k.k.).

W realiach niniejszej sprawy, strona powodowa domagała się proporcjonalnego obniżenia kosztów kredytu w postaci pobranej prowizji, w związku z przedterminową spłatą kredytu oraz zwrotu tak ustalonej kwoty.

Powódka wywodziła swoje roszczenie z przysługującego jej uprawnienia do wcześniejszej spłaty kredytu wynikającego z § 4 ust. 3 umowy kredytu konsolidacyjnego. Podstawę prawną jej żądania stanowił art. 49 ust. 1 u.k.k., zgodnie z którym w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Definicja całkowitego kosztu kredytu została zawarta w art. 5 pkt 6 u.k.k. i zgodnie z powołanym przepisem obejmuje: wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz,

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach,

- z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta;

Wyżej przywołane przepisy stanowią implementację prawa unijnego, a konkretnie art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającą dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. 133 z 22.5.2008, s. 66-92 z późn. zm.; dalej: dyrektywa), zgodnie z którą „konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy”.

Na gruncie niniejszej sprawy, Sąd uznał, że dyspozycja art. 94 ust. 1 u.k.k. nie odnosi się do wszelkich kosztów określonych w art. 5 pkt 6 ustawy, a jedynie do kosztów dotyczących okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed spłatą. W konsekwencji zastosowanie wskazanego przepisu uzależnione jest od charakteru kosztu, jakiego zwrotu kredytobiorca się domaga oraz czasu w jakim koszt ten został poniesiony. W ocenie Sądu, powyższe znajduje wyrazne odzwierciedlenie w literalnej treści powołanego przepisu. Przyjąć zatem należy, iż intencją ustawodawcy było zróżnicowanie kosztów na te, których wysokość została rozłożona w czasie oraz koszty, których wysokość jest stała i pobierana jednorazowo.

Z tej przyczyny, nie sposób zgodzić się z wykładnią zaproponowaną przez stronę powodową, aby wołą ustawodawcy było obniżenie całkowitego kosztu kredytu, bez uwzględnienia charakteru poszczególnych kosztów i czasu, w jakim zostały one poniesione. Powyższe pozostaje bowiem w wyraźnej sprzeczności z ugruntowanym poglądem doktryny, który Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela i przyjmuje za własny, a zgodnie z którym „obowiązek obniżenia całkowitego kosztu kredytu odnosi się wyłącznie do kosztów rozłożonych w czasie. Natomiast o tym, czy dany koszt jest rozłożony w czasie, nie decyduje termin jego wymagalności, ani też fakt kiedy konsument go faktycznie poniósł, ale okres, do którego odnosi się ten koszt. W konsekwencji koszty pobierane za jednorazowe czynności lub usługi (np. opłata przygotowawcza pokrywająca koszty udzielenia kredytu, prowizja pośrednika za zawarcie umowy kredytowej) nie będą ulegały obniżeniu w razie spłaty kredytu przed terminem. Natomiast koszty „rozciągnięte” w czasie (np. odsetki, koszty zabezpieczenia lub ubezpieczenia kredytu, opłata za prowadzenie rachunku bankowego założonego

do obsługi kredytu) będą podlegały obniżeniu według kryterium czasowego, to jest biorąc pod uwagę okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy” (tak. M. Chruściak, A. Kopeć, M. Kłoda, Ustawa o kredycie konsumenckim. Rekomendacje interpretacyjne podstawowych regulacji. Komentarz, Warszawa 2012, Legalis).

Ponadto, Sąd miał na względzie, iż z treści harmonogramu spłat dołączonego do umowy kredytu konsolidacyjnego zawartej dnia 14 stycznia 2016 r. wynika jednoznacznie, że wskazane raty kredytu obejmowały jedynie kapitał główny oraz umowne odsetki od udzielonej kwoty kredytu (§ 1 ust. 5 umowy). Z tej przyczyny, brak było podstaw do uznania, aby poniesione przez powódkę koszty prowizji stanowiły koszt rozłożony w czasie.

Sąd miał również na względzie, iż jakkolwiek, zgodnie z zawartą umową kredytu konsolidacyjnego nr (...) całkowity koszt kredytu obejmował prowizję od udzielonego kredytu oraz należne odsetki umowne za cały okres kredytowania, to jednak nie należy tracić z pola widzenia treści § 4 ust. 3 umowy, który ograniczał możliwość obniżenia całkowitych kosztów kredytu jedynie do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu. Powyższe świadczy zatem także o umownym zróżnicowaniu całkowitego kosztu kredytu na koszty stałe oraz koszty rozłożone w czasie, co w świetle poczynionych rozważań pozostaje zgodne zarówno z brzmieniem art. 49 ust.1 u.k.k. jak i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającą dyrektywę Rady 87/102/EWG.

Konkludując stwierdzić należało, że pozwany bank nie był zobowiązany do proporcjonalnego obniżenia prowizji od udzielonego kredytu konsolidacyjnego, a tym samym także do zwrotu powódce kwoty 10.734,44 zł. dochodzonej niniejszym pozwem, co skutkowało oddaleniem powództwa w całości.

Konsekwentnie, niewykazanie roszczenia głównego powoduje, że także żądanie w zakresie odsetek za opóźnienie w jego spełnieniu nie zasługiwało na uwzględnienie, ponieważ bez wykazania należności głównej naliczenie odsetek jest niezasadne. Konieczność przyjęcia takiego stanowiska wynika z istoty oraz funkcji odsetek i znajduje potwierdzenie w przepisach art. 359 § 1 k.c., a zwłaszcza w art. 481 § 1 k.c.

Orzekając o kosztach postępowania (pkt II wyroku), Sąd kierował się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Nie ulega wątpliwości, że strona pozwana wygrała proces w całości, albowiem powódka nie utrzymała się ze swoim żądaniem. W tej sytuacji, D. M. jako strona przegrywająca sprawę, obowiązana jest zwrócić pozwanemu (...) Bank Spółce akcyjnej z siedzibą w W. w całości poniesione przez niego koszty procesu niezbędne do celowej obrony w łącznej kwocie 3.600 zł., na którą złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 3.600 zł. ustalone na podstawie § 2 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, obowiązującego w dacie wniesienia pozwu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z dnia 16 listopada 2017 roku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikom stron.

W., dnia 08 grudnia 2017 roku

Notatka urzędowa:

W dniach 27-29 listopada 2017r. włącznie uczestniczyłam w szkoleniach organizowanych dla sędziów cywilistów przez (...) na podstawie delegacji wystawionej przez Prezesa Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie.